

SLOVAKIAN ABSTRACTS SLOWAKISCHE ZUSAMMENFASSUNGEN

ABSTRAKTY

ENDRE J. NAGY (str. 167)

Simone Weilová: Mystická askétka: Štúdia sa zaoberá životom a prácou veľkej, ale i kontroverznej postavy katolicizmu minulého storočia, Simone Weilovou. Najskôr podáva prehľad jej životnej dráhy počnúc intelektuálnou ilumináciou (mystické vízie) cez osudovú udalosť (zostup do podsvetia) až po jej odmietanie krstu. Štúdia konfrontuje učenie Weilovej s modernizačnou teóriou Maxa Webera, vychádzajúcou zo separácie („Ausdifferenzierungen“) jednotlivých a nezávislých sfér života (ekonomika, politika, atď.), ktorá vylučuje možnosť etiky bratstva v podmienkach 20. storočia. Esej sa usiluje ukázať, že životné dielo Simone Weilovej ako celok je vyvrátením tejto tézy, a to preto, lebo ona našla v bežnom živote svätosť i znesvätenie, v ktorých sa zjavuje Boh. Štúdia tiež diskutuje otázku, prečo Simone Weilová odmietala krst. Hlavným dôvodom bol jej rezervovaný postoj voči Starému zákonu a názor, podľa ktorého Cirkev počas histórie vykazovala totalitárne znaky.

Kľúčové pojmy: konverzia, mystické vízie, asketický spôsob života, katolicizmus bez krstu, nezávislé sféry života, etika bratstva, racionálne hospodárstvo, povinnosti voči ľudstvu

EUGENE JOSEPH, JOZEF CORVELEYN, PATRICK LUYTEN & HANS DE WITTE (str. 187)

Vedie prijatie celibátu k vyhoreniu alebo naopak k väčšiemu zápalu? Štúdia realizovaná medzi indickým katolíckym klérom: pojmy vyhorenie a zápal (alebo angažovanosť) sa bežne spájajú predovšetkým s faktormi týkajúcimi sa práce, niekedy aj súkromného života. Rôzne štúdie vykonané medzi kňazmi počas posledných troch desaťročí podali rôznorodé odpovede na otázku, prečo sú kňazi vystavení syndrómu vyhorenia. Okrem toho tieto štúdie spájali pri výskume syndrómu vyhorenia, ku ktorému dochádza medzi klérom, súvislosti rôznych nezávislých premenných. Doteraz však nebola skúmaná súvislosť medzi prijatím celibátu, vyhorením kňazov a angažovanosťou. Je celibát z psychologického hľadiska prijateľnou životnou formou? Svätosť kňazstva sa tradične udeľuje v Rímsko-katolíckej cirkvi (latinského obradu) iba tým kandidátom, ktorí sú pripravení na to, že slobodne prijmú a verejne potvrdia svoje rozhodnutie prijať celibát, a to vedení láskou k Božiemu kráľovstvu a túžbou slúžiť ľuďom. Táto štúdia realizovaná medzi indickými katolíckymi kňazmi je prínosom do odbornej literatúry na témy vyhorenia a angažovanosti tým, že skúma súvislosti medzi vernosťou kňazskému celibátu, vyhorením kňazov a angažovanosťou – a to možno v odbornom výskume v oblasti vyhorenia a angažovanosti považovať za nový krok. Navyše, v tejto štúdií bol po prvýkrát aplikovaný model angažovanosti na klérus. Hierarchické regresívne analýzy realizované v skupine 511 juhoindických katolíckych diecéznych kňazov potvrdili, že prijatie celibátu je v nepriamej úmere k vyhoreniu (to vidno z toho, že prijatie celibátu je v nepriamej úmere k emocionálnemu

vyčerpaniu a strate identity a v priamej úmere k osobnému úspechu). Na druhej strane bola zistená kladná súvislosť s angažovanosťou.

Kľúčové pojmy: vyhorenie kléru, angažovanosť kléru, prijatie celibátu, diecézni kňazi, Katolícka cirkev

ANTAL KOVÁTS (str. 205)

Obraz maďarských žiakov o nemecky hovoriacich krajinách a Nemcoch: Predkladaná štúdia prezentuje výsledky pokračovania výskumu vykonaného pred 25 rokmi, ktorý skúmal obraz žiakov 8. ročníka základných škôl v Maďarsku o Nemcoch. Cieľom výskumu bolo zistiť, aký obraz majú žiaci posledného ročníka základnej školy o nemecky hovoriacich krajinách a ľuďoch a ako je tento obraz ovplyvnený informačnými zdrojmi ako sú škola, rodičia, médiá a kamaráti. Vykonaný výskum ponúka tiež spätnú väzbu pre vzdelávaciu politiku tým, že ukazuje, s akou účinnosťou sa dostávajú k žiakom poznatky sprostredkované rôznymi odbornými predmetmi a inými informačnými zdrojmi a akým spôsobom sa integrujú tieto poznatky do súboru vedomostí žiakov. Táto téma sa stala o to aktuálnejšou, že okrem politických zmien v rokoch 1989 – 1990 došlo v tomto poslednom štvrtstoročí tiež k mnohým zmenám aj v oblasti informačných zdrojov, ktoré ovplyvňujú aj obraz o Nemcoch. Vplyv médií vo všeobecnosti zosilnel, spoločenské prostredie sa zmenilo a objavili sa nové dôrazy aj v školskom vzdelávaní. Tento výskum na jednej strane prezentuje hodnotenie aktuálnej situácie, aký je dnešný obraz žiakov o Nemcoch a nemecky hovoriacich krajinách a na druhej strane porovnáva aktuálne výsledky s výsledkami spred 25 rokov. Štúdia predstavuje po vymedzení problému a opise prípravy výskumu zásady uplatnené pri výbere respondentov, otázky a ich cieľ, zásady uplatnené počas hodnotenia vyplnených dotazníkov a štatistické výsledky. Po porovnaní výsledkov z r. 1980 a z r. 2005 nasleduje porovnanie tých názorov žiakov, ktoré vyjadrujú určité stereotypy, s inými maďarskými a zahraničnými výsledkami. Na záver podávame prehľad na školách používaných učebníc v súvislosti s nami skúmanými otázkami s cieľom zistiť, do akej miery mohli prispieť k získaným poznatkom, ako aj k nedostatku poznatkov, zistených výskumom. Počas realizovania oboch výskumov som sa snažil v čo najväčšej miere uchovať totožnosť otázok v dotazníkoch, aby boli odpovede porovnateľné. Otázky nie sú obmedzené na poznatky získané v škole v oblasti zemepisu, dejín a všeobecného vzdelania, ale odrážajú aj citový postoj žiakov k danej téme.

Kľúčové pojmy: vedomosti, stereotypy, účinnosť vzdelávania, city, syntetizujúce učenie sa, žiaci, Nemci, nemecky hovoriace krajiny, výskum

BEATRIX KISS-GEOSITS (str. 239)

Analýza činiteľov ovplyvňujúcich vyhorenie pedagógov v západnom Maďarsku: Vychovávateľia a učitelia sa musia počas svojej práce neustále stretávať s rôznymi citovými reakciami detí a dospelých a zaoberať sa ich príčinami a dôsledkami. Je pre nich dôležité poznať faktory, ktoré napomáhajú či prekážajú výchovnému procesu a ich práci, ako aj spôsoby, prostredníctvom ktorých je možné vedome riešiť tieto ťažkosti tak, aby dokázali zároveň zachovať svoju duševnú a citovú akcieschopnosť tak v oblasti pracovného ako aj súkromného života. V pomoc-

nom povolani je zjavne najdôležitejším pracovným nástrojom ich vlastná osobnosť. Je dôležité, aby dokázali pomáhať iným, ale je rovnako dôležité, aby dokázali udržiavať v dobrom stave sami seba – lebo to sú dve strany toho istého procesu. Citový život človeka ovplyvňuje ostatných – a práve preto nie je len súkromnou vecou – a ostatní, ich životné podmienky, ich nasmerovanie života ovplyvňujú ich vlastný vnútorný stav. Cieľom tejto štúdie je skúmanie faktorov ovplyvňujúcich vyhorenie pedagógov. Dôraz je kladený na jednotlivé zložky voľby povolania, záujem, potreby, vzťah medzi jednotlivcom a prostredím, výchovný postoj rodičov, rodinný vzor kariérnej dráhy, uspokojenie s voľbou povolania. Autor skúma z hľadiska otázky práce a duševného zdravia mieru vplyvu odborného, finančného a mravného uznania na vyhorenie a vplyv vzťahu so spolupracovníkmi a vzťahu s vedúcim na ohrozenosť vyhorením a zároveň vzťah medzi fyzickými zdravotnými symptómami (absencia v práci, nemocenské dávky) a duševným zdravím. Autor doplní otázku skúmania analýzou premenných pohlavia, doby pedagogickej dráhy a vedúcej a podriadenej roly.

Kľúčové pojmy: pedagóg, voľba povolania, záujem, motivácia, výchovný postoj rodičov, vyhorenie, ohrozenosť vyhorením, odborné, finančné a mravné uznanie

PÉTER TÖRÖK, ISTVÁN NAGY & MÁTÉ JOÓB (str. 257)

Charitatívna činnosť tradičných kresťanských cirkví v Maďarsku počas komunizmu a jej dopad na postkomunistickú cirkevnú dobročinnú činnosť, 2. časť: Táto dvojdielna štúdia analyzuje charitatívnu činnosť tradičných kresťanských cirkví v Maďarsku počas obdobia komunizmu nielen z výskumného a deskriptívneho hľadiska, ale tiež vzhľadom na otázku miery jej vplyvu na postkomunistickú cirkevnú charitatívnu činnosť. To nutne vyžaduje stručné predstavenie povahy a rozsahu charitatívnej aktivity katolíckej, reformovanej a evanjelickej cirkvi pred komunistickým prevratom. Významná časť cirkevných sociálnych inštitúcií sa v rokoch nasledujúcich po Druhej svetovej vojne dostala pod kontrolu štátnej správy a noví pracovníci brali často vykonanie svojich úloh iba ako príležitosť na zárobok a chýbala im zaangažovanosť. Je zrejmé, že politika štátneho socializmu sa usilovala o využitie charity a diakonie v záujme svojich snáh o obmedzenie cirkví a náboženstva. Tieto snahy boli realizované prostredníctvom opatrení, podľa ktorých mohli zostať v rukách cirkvi iba tie inštitúcie, v ktorých neexistovala nijaká misijná aktivita alebo boli možnosti takejto aktivity veľmi obmedzené. Partnermi štátnej moci sa stali čiastočne aj tí vedúci cirkví, ktorí sa v súlade s úradnými očakávaniami snažili zaisťiť prežitie. Pokrokom bolo, keď sa podarilo zle platené pracovné pozície vyžadujúce ťažkú prácu a vnútornú angažovanosť obsadiť kvalifikovanými a schopnými pracovníkmi na základe návrhov a odporúčaní cirkví. Počas obdobia diktatúry sa tiež významne znížila dobročinná aktivita cirkevných zborov a náboženských obcí. U každej z troch cirkví sa objavila snaha, aby v obnovennej charitatívnej činnosti po páde diktátorského režimu, ktorú musel nutne zasiahnuť proces inštitucionalizácie, zostal zachovaný duchovný a charizmatičký aspekt. Štúdia tiež poukáže na niekoľko prípadov, ktoré upozorňujú na nástrahy udržiavania styku s postkomunistickým štátom. Prvá časť štúdie predstaví možnosti pôsobenia pomáhajúcich služieb, a to zvlášť kalvínskej a zvlášť evanjelickej cirkvi. Druhá časť sa bude venovať podmienkam existencie katolíckej charity počas rokov diktatúry, vrátane pohľadu na pomery éry pred druhou svetovou vojnou a zmenené príležitosti po zmene režimu v roku 1989.

Kľúčové pojmy: diakonia, Maďarsko, komunizmus, štátny socializmus, diktatúra, dejiny, retrospekcia, pomáhajúca profesia, inštitucionalizácia, miestna iniciatíva, vzťahy cirkvi a štátu